

Ayaşlı İle Kiracıları

Öykü Yazarın adeta anlatıcı konumunda kendisi imiş gibi bir izlenim veren roman 35 bölümden oluşmaktadır. Bir apartman dairesini pansiyon gibi bir yapıya dönüştüren Ayaşlı'nın dokuz odasını çeşitli insanlara kiralaması ile başlayan roman birbirinden farklı karaktere sahip insanların bir çatı altında toplar. Herkes ile bir bir tanışan kaynaşan anlatıcı, pansiyonda bulunan Haki Bey'in eşi Turan Hanım ile istemeyerek de olsa bir gönül muhabbetine girer, bu ilişkiyi Haki Bey görmezden gelir ve pansiyondan taşınmaları ile de sona erer. Pansiyondan yeterince kazanıp kendi evine geçen odasında sürekli kumar oynatan kadının yerini pansiyondan İffet Hanım alır fakat o da hem hastalığı hem de çocuğu nedeni ile Turan Hanım kadar başarılı olamaz. Ayaşlı ve Hasan Bey sürekli birlikte olan iki kafadar olarak kurdukları çilingir sofraları ile meşhurdurlar. Pansiyonun hizmetçisi bulaştığı bir takım kavgalar nedeni ile işten gönderilir yerine gelen hizmetçi Raife de sürekli banka memuru olan anlatıcıdan kızları için iş ister durur. Daha doğrusu torpil ister. Lakin anlatıcı buna yanaşmaz. Hasan Bey kalp krizi geçirip öldüğünde yaşadığı şehirden kızı çağırılır. Hasan Bey'in masum ve dul kızına bir şekilde âşık olan anlatıcı artık onsuz yapamaz. Kıza çok geç açılan anlatıcı bir mektupla durumu çözer. Ayaşlı da arkadaşının kızını ona uygun görür. Pansiyonda yaşayan Şefik Bey kafası kesik halde ölü bulunur. Her gün olay çıkan, kavgası eksik olmayan pansiyonda kalmaları diye Ayaşlı anlatıcıya ev arar, ne kadar paragöz de olsa tüm pansiyon da "baba" lakabıyla anıldığı kadar da aslında bazen sevdiği insanları da kollayan biridir. Anlatıcın en mantıklı ve yakın dostu olan Doktor Fahri de her zaman anlatıcının yanında olur. Fahri'yi aile doktoru olduğu Melek ile evlenmesine vesile olan anlatıcı arkadaşının nikâhına katıldığı gün kendi nikâhını da kıydırır. İki arkadaş birlikte evlenir ve hayal ettikleri mutluluğa kavuşurlar. Ayaşlı ve kiracıları ölüm veya ayrılık gibi zorunlu veya isteyerek de olsa dağılırlar. Ayaşlı da hayata yorgun düşüp ölünce vasiyeti üzerine Hasan Bey'in yanına gömülür.

Kişiler

Anlatıcı Ailesinin bireylerini tek tek ya hastalıktan ya savaşlardan dolayı kaybeden anlatıcı bir kız yedi erkek kardeşten sağ kalan tek kişidir. Tek yaşamak onu her ne kadar erken olgunlaştırırsa da bir bankaya memur olmayı başarmış olan anlatıcı, yaşadığı yalnızlığı nedeni ile kimi zaman kendine ilgi gösteren kadınlara hayır demekte zorlanır. Özellikle ne kadar istemese de zaman zaman Turan ile seviştiği de olur. Yerleştiği pansiyonda onu tanıyanlar tarafından saygı görür ve sevilir. İşini hakkıyla yapmaya çalışan anlatıcı hak konusunda oldukça titiz davranarak adil davranmaya gayret eder. Kendi doğruları ile dürüst bir şekilde yaşayan anlatıcı insanlara karşı hoşgörülü ve dost canlısı davranır.

Ayaşlı İbrahim Efendi 50-60 yaşlarında, uzun boylu, esmer bir adamdır. Kendisi Kastamonu'nun bir köyünde yaşarken babasını erken yaşta kaybedince annesi ile şehre gelmek zorunda kalır. Babasının döneminde medrese eğitimi alan Ayaşlı, önce okulu bırakır. Yanlışlıkla bir düğünde vurduğu kız yüzünden beş ay hapis yattıktan sonra Kastamonu, Çankırı, Bolu'da dağlara çıkıp, haydutlara karışır, daha sonra devletin af vermesi ile normal yaşantıya döner. Hatta savaşta asker olarak devlete destek olur. Savaştan sonra çeşitli kurumlarda çalışmaya başlar, para kazanmayı öğrendikçe daha fazla iş yapma gereği duyan Ayaşlı, pansiyon tutar. Pansiyonda bulunan dokuz odayı insanlara kiralayıp geçinen Ayaşlı, genel ev işleten bir kadınla evlidir ve onun üvey kızına da bakmaktadır. Anlatıcıya saygı duymakta ve onunla rahat konuşabilmektedir. En yakın dostu olan Hasan Bey'e karşı çok şefkat dolu ve yardımseverdir. Hatta öldüğünde vasiyeti olduğu için onun yanına gömülür. Ana ve şartlara odaklanma konusunda başarılı olan Ayaşlı, sessiz aslında çekingen biridir. Fakat paranın önemi ile arada menfi ve fevri kararları olabiliyor.

Doktor Fahri Anlatıcının çok yakın dostu olan Doktor Fahri, ailesi olmayan yalnız başına evinde yaşayan iyi, yardımsever, disiplinli bir doktordur. Arkadaşını ondan çok düşünür. Mantıklı bulduğu konular üzerinde ısrar etmekten vazgeçmez. Temiz ve titiz bir adamdır. Otoriterdir, her ne kadar ani kararlardan hoşlanmasa da kimi zaman arkadaş tavsiyesi ile karar vermek durumunda da kalır. Kadınlar konusunda çekinik bir erkektir. Saygılı ve dürüştür.

Halide Halide anlattığına göre çok genç yaşta dul kalıp, ailesi de olmadığı için kendini ona yardımcı olmak isteyen bir İstanbullu bir kaymakamın yanında bulur. İki sene kaldıktan sonra hastalanmış, hastalığından sonra bir kadına inanıp onun da peşi sıra gider ve kadın bunu hizmetçi gibi kullanır. Geçimini bu yolla kazanan kız en son kaldığı evden hamile kalınca çıkar ve Ayaşlı'nın pansiyonda işe başlar. Oldukça yalnız ve yorgundur. Çocuğundan vazgeçtiği için onu alıracak kadar merhametsizdir. Fakat akli hep kendini kurtarmakta olduğu için uyanıklığı ve bencilliği hat safhadadır. Sürekli kendini başkaları ile kıyas eder, kıskançtır. Asabi ve yer yer sinirli, kendi kendini korumaya odaklı asi bir yapısı vardır.

Hasan Bey Ayaşlı'nın beş numaralı odasında kalan yakın arkadaşı ve aynı zamanda da anlatıcının hemşerisi olan Hasan Bey oldukça yaşlı ve yalnız yaşayan bir adamdır. Hasan Bey'e devlet önce Samsun'da, sonra Ayvalık'ta arazi vereceğini söyler fakat bir türlü gerçekleşmeyen işlemleri takip etmek isteyen Hasan Bey,

işlerini takip etmek istersen hayatın içine karışır. Yıllar evvel zengin bir hanımla evlenmiş olan Hasan Bey'in bu hanımdan Selime adında bir kızı vardır. Hayatı düzgün ve hak gözeterek yaşamaya çalışan Hasan Bey adil, yardımsever, sabırsız, konuşkan bir o kadar da huylarını çok beğenirse de arkadaşına düşkün biridir. Her ne kadar Ayaşlı'nın huylarını, yaşam tarzını beğenirse de ona uyar.

Hüseyin Bey Hasan Bey tarafından daireye getirilen Hüseyin Bey, malı mülkü dolandırılmış, hakkı yendiği için adalet arayan köyden iyi niyetli bir çiftçidir. Pansiyonun yedi nolu dairesine yerleşen kiracı, sürekli kendini anlatma gereği hisseder. Bazen çok uzattığında da Hasan Bey onu uyarmak zorunda kalır. Allaha inanan adam bir gün doğrunun ortaya çıkacağı inancını taşır. Adil duygularla dolu olan Hüseyin Bey, hakkını alacağı konusunda umutludur. Hüseyin Bey daha çok Hasan Bey ve Ayaşlı ile vakit geçirir. Hüseyin Bey, onlardan daha dinç olduğu için tıpkı bir tekkeye hizmet eder gibi iki adama da hizmet eder, onları baba gibi sayar, çok saygılı bir adamdır.

Turan Hanım 20-25 yaşlarında genç ve güzel bir kadın olan Turan Hanım, Haki Bey ile evlidir. Güzelliğinin farkında olan Turan'ın sert bir mizacı olmasına rağmen çocuksu ruha sahiptir. Yine de insanların kendisinden çekinmesini sağlar. Evli olmasına rağmen anlaticıdan hoşlanan Turan Hanım, onun ürkekliğinden faydalanarak adamı kendince parmağında oynatır. Çekici bir kadın olması sebebiyle zaten erkekleri kendine bağlama konusunda ustadır. Bir çocuğu var fakat çocuğu ile pek haşır neşir olmaz. Daha çok para kazanmaya, kumara odaklıdır.

Haki Bey Ayaşlı'nın dairelerinden birinde kalan Haki Bey, Turan Hanım ile evlidir. Kendisi kısa boylu, şaşı, orta yaşlı bir adam olmakla beraber babası dolayısı ile çocukluğunun çoğu tekkelerde geçmiştir. Daha sonra kendini geliştirip inat edip ihtiyat zabiti olur. Harp bitimine denk geldiği için bir memuriyete girer ve dul olan Turan Hanım ile evlenir. Kendisi saf, karısı ne derse yapan, fikri eşi tarafından değer görmeyen bir adamdır. Genellikle karısı ve arkadaşları ile odalarında sabahlara kadar kumar oynarlar. Arkadaşları ile tavla oynar, içki içer. Karısı ile ikisinin pek çok farklı kitapları var fakat okuyacak zaman yaratmazlar. Pansiyondan çok tepki alınca üstelik diledikleri kadar da kazanınca karısı ile daireden ayrılarak daha rahat kumar oynatabilecekleri bir eve taşınır.

Faika- Fuat Ayaşlı'nın üvey kızı sayılan Faika, herkesin güvenini kazanmayı başarmış, iyi niyetli bir kızdır. Kocasını Fuat her ne kadar şoförlük yapsa da karısının parasını yemektir. Faika annesi Makbule Hanım'ın ev işlettiği yüzünden yanında kalamayacağı için babasının yanında bir oda tercih eder. Kocasını hem kendisine hem de çocuğuna karşı ilgisizdir. Faika ile Ziyet ne zaman biraz boş kalsalar, fallarına bakarlar, dedikodu ederler. Faika'nın odasının duvarları açık kadın resimleri ile süslüdür. Faika da Turan'a özenir fakat ilerleyemez. Ahlaksız kocası Fuat, Faika'ya hastalık bulaştırır. Dahası Fuat oldukça sorumsuz yapısına ek olan bencil dünyasında gücünü dayakla göstermeye çalışan bir erkek olarak Faika'yı döver sonra da bırakıp kaçar, Faika da üvey babası ile yaşamaya başlar.

Abdülkerim Bey- İffet Hanım Sekiz numarayı kiralamış olan ailenin pansiyona taşınmadan evvel normal bir hayatı var iken hayatları birden tamamen değişirler. Emekli memur olan Abdülkerim Bey, zamanında odun kömür işleri yapar, parası olan lakin karısını sevmeyen, ona işkence eden zorba bir adamdır. Kocasını sevmeyerek evlenen İffet ise evliliğinin ilk yıllarında iki çocuk düşürür, kocası kendisine ilgisiz, zavallı bir kadındır. Zamanla geçim derdine düşen ve sürekli ağlayan bir çocukla şehre Ayaşlı'nın dairesine taşınır. Şehirde apartman dairesinde yaşamaya başlamaları ile birlikte İffet, Turan'ın yaşayışını da gördükten sonra değişir ve onun gibi olmak ister. İffet, Turan'ın odasına gelen erkeklerin varlığı ile kumara özenir, çocuğunu önemsemez, çocuğa bakıcı tutarlar. İffet de eğlenmek, kumar oynamak, içmek ister, kocasından soğur. Faika onu sigaraya alıştıtır. Her gün kavga eden çift geceyi gündüzü kumara içkiye karışır. İffet özendiği yaşantıda yenik düştüğü duyguları yüzünden Turan'ın müşterisi olan Cevat'tan cinsel yolla bulaşan bir hastalık kapar ve bir türlü de iyileşemez.

İskender Altı numaralı odaya taşınan İskender Bey, gayet zengin bir fabrikatördür. Bir dönem girdiği parti komitesi işleri yüzünden cezalandırılır. Bir daha da istediği gibi işleri yürütemeyen İskender, Ayaşlı'nın daireye gelir ve gece gündüz kumar oynamaya başlar. Faika'nın ilgisini çeken İskender otuzlu yaşlarda, bilgili görünmeye çalışan alafranga bir tiptir. Kumar işlerinde kendinden beklenmeyecek şekilde kurnazdır. Parası suyunu çekmesine rağmen kimseye belli etmeden her yere lüks içinde gider gelir, zengin dostlarına otellerde randevu verir, gösterişini devam ettirir. Şefik Bey ve Abdülkerim ile daha paragöz olan İskender Bey, uyuşturucu ticareti işine girdiği için yakalanıp hapse gönderilir. Kendisi açık göz, zeki ve bencil biridir.

Şefik Bey Hristiyan bir aileden geldiği söylenen Şefik Bey, kendisi bir konsoloslukta tercüman olarak çalışmak isterken kendini Ayaşlı'nın apartman dairesinde bir oda kiralarken bulur. Arkadaşlık kurduğu İskender'e kumarda veya normalde çok paralar verir. Zengindir. Gençleri, eğlenceyi ve parayı sever. Kumar arkadaşı Cevat kendisine esrar içirir, zavallı bir yapıda olan adam hayır demek yerine içer. Yozlaşmış kişiler arasındadır. Korkak bir yapıda olan Şefik Bey'in kafası koparılarak öldürülür.

Tema

Ahlaki Yozlaşma Ayaşlı ile Kiracıları adlı roman Cumhuriyet Dönemi sonrasında değişen toplumun kadın-erkek ilişkilerindeki yozlaşması, özgürlüğe düşkünlükleri, evlenmek istememeleri, nikahsız ilişkileri ile birlikte aile kavramının önemini yitirdiği, paraya düşkünlüğün arttığı, rüşvetin ve içkinin normal sayıldığı hayat koşullarında yaşamaya çalışan bir apartman dairesi dolusu insanın yaşantısının sonuçları anlatılır. Bir dairede yaşayan ve birbirleri ile kaynaşmak durumunda kalan insanlar bir şekilde birbirinin hayatını etkiler ve ahlaksal çöküntüyü gözler önüne sererler.